

Erkki Kontkanen
Kirjoittaja toimii Johdon
sihteeristön päällikkönä
ja johtavana
neuvonantajana.

EU:n finanssivalvontajärjestelmä aloitti toimintansa

Finanssikiiri paljasti merkittäviä puutteita finanssimarkkinoiden kansainvälisessä valvonnassa ja erityisesti sen koordinoinnissa. Toimiin tilanteen korjaamiseksi ryhdyttiin varsin ripeästi. Valvonnan kehittämistarpeita kartoittanut ns. de Larosière -ryhmä julkisti ehdotuksensa valvontajärjestelmän uudistamiseksi alkuvuodesta 2009. Komissio antoi ryhmän ehdotusten pohjalta loppuvuodesta 2009 ehdotuksensa uutta eurooppalaista valvontajärjestelmää koskeviksi asetuksiksi. Asetukset hyväksyttiin vuoden 2010 marraskuussa ja uuden valvontajärjestelmän työ käynnistyi vuoden 2011 alusta.

Euroopan finanssivalvontajärjestelmä muodostuu kolmesta valvontaviranomaisesta: Euroopan pankkiviranomaisesta (EBA), Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisesta (EIOPA) ja Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisesta (ESMA). Uudet viranomaiset jatkavat aikaisempien ns. valvojen komiteoiden työtä. Viranomaisten toimivaltuudet ovat kuitenkin selkeästi aikaisempia komiteoita laajemmat ja niiden oikeudellinen asema osana EU:n viranomaisorganisaatiota täsmällisempi. Järjestelmään kuuluvat myös Euroopan keskuspankin yhteydessä toimiva Euroopan järjestelmäriskikomitea (ESRB) sekä Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitea ja kansalliset valvontaviranomaiset.

Pankkiviranomaisen sijaintipaikka on Lontoo ja arvopaperiviranomaisen Pariisi. Vakuutusviranomaisen ja järjestelmäriskikomitea toimivat Frankfurtissa. Euroopan valvontaviranomaiset ja Euroopan järjestelmäriskikomitea vastaavat toiminnastaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

EU:n uusi valvontakehikko

Kansainvälinen valvontayhteistyö lisääntyy, valvontakäytännöt yhdenmukaistuvat

Pankki-, vakuutus- ja arvopaperiviranomaisille säädetyt tehtävät ja viranomaisia koskeva tavoitteenasettelu ovat rakenteeltaan ja sisällöltään kaikkien kolmen viranomaisen osalta pitkälti yhdenmukaiset. Viranomaisten tavoitteena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa varmistamalla asianmukainen, tehokas ja yhdenmukainen valvonta Euroopassa. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että riskien valvonta on asianmukaisella tasolla. Myös asiakkaansuojan parantaminen on asetettu yhdeksi uusien valvontaviranomaisten avaintavoitteeksi.

Viranomaiset myötävaikuttavat Euroopan unionin säädösten yhdenmukaiseen soveltamiseen erityisesti edistämällä yhtenäistä valvontakulttuuria ja sääntelyn yhdenmukaista noudattamista. Uusien valvontaviranomaisten myötä onkin selvää, että kansainvälinen valvontayhteistyö lisääntyy ja valvontakäytännöt yhdenmukaistuvat. Valvontaviranomaisten rooli korostuu myös

kriisitilanteissa, joissa ne koordinoivat kansallisten viranomaisten toimintaa.

Viranomaisilla on samoin keskeinen rooli avoimuuden ja selkeyden edistämässä kuluttajille suunnattujen finanssipalvelujen ja -tuotteiden markkinoilla koko sisämarkkina-alueella. Viranomaiset voivat säädetyin edellytyksin asettaa väliaikaisen kiellon tai rajoituksen sellaisille finanssialan toimille, jotka vaarantavat finanssimarkkinoiden toiminnan tai finanssijärjestelmän taikka sen osan vakauden Euroopan unionissa.

Merkittävää norminantovaltaa

Euroopan valvontaviranomaisilla on myös norminantovaltaa. Ne antavat toimialallaan ohjeita, suosituksia sekä etenkin sitovia teknisiä standardeja, jotka komissio vahvistaa. Sitovien standardien on oltava luonteeltaan teknisiä. Niihin ei saa sisältyä strategisia päätöksiä tai toimintavalintoja. Uusille viranomaisille annettu tehtävä valmistella sitovia standardeja muuttaa osin Finanssivalvonnan asemaa säädösvalmistelussa, koska valvoja osallistuu ainoana suomalaisena viranomaisena uusissa valvontaviranomaisissa tapahtuvaan lainvalmistelutyöhön.

Viranomaisten antamien ohjeiden ja suositusten osalta on huomattava, että kunkin toimivaltaisen viranomaisen on kahden kuukauden kuluessa ohjeen tai suosituksen antamisesta vahvistettava, että se aikoo noudattaa ohjetta tai suositusta. Jos toimivaltainen viranomainen ei aio noudattaa kyseistä ohjetta tai suositusta, sen on ilmoitettava perusteensa asianomaiselle eurooppalaiselle viranomaiselle. Jos ohjeessa tai suosituksessa niin edellytetään, myös valvottavien on ilmoitettava, noudattavatko ne kyseistä ohjetta tai suositusta.

Tietyissä tapauksissa Euroopan valvontaviranomaiset voivat antaa finanssimarkkinoilla toimivaa valvottavaa suoraan velvoittavan päätöksen. Näitä päätöksiä on noudatettava myös kansallisen viranomaisen samasta asiasta aiemmin mahdollisesti tekemän erisältöisen päätöksen asemesta.

Valvontaviranomaisten hallintorakenteet ovat yhdenmukaisia. Kussakin viranomaisessa on hallintoneuvosto, johtokunta, puheenjohtaja, toimitusjohtaja ja valituslautakunta.

Euroopan valvontaviranomaisten rahoitus muodostuu kansallisten finanssivalvontaviranomaisten pakollisista maksuosuuksista ja Euroopan unionin talousarvioon otetusta unionin avustuksesta. Viranomaiset voivat periä lisäksi tietyin edellytyksin toimenpidemaksuja. Kansallisten valvontaviranomaisten maksuosuudet kattavat 60 % ja EU:n osuus 40 % kunkin valvontaviranomaisen talousarviosta. Finanssivalvonnan osuus on vuonna 2011 noin 0,5 milj. euroa eli 2 % kansallisten finanssivalvontaviranomaisten maksuosuuksien kokonaismäärästä.

Euroopan järjestelmäriskikomitea makrovakauden valvontaan

Euroopan järjestelmäriskikomitea vastaa finanssijärjestelmän makrotason vakauden valvonnasta. Sen tavoitteena on estää rahoitusvakauteen kohdistuvien järjestelmäriskien syntymistä ja lieventää niiden vaikutuksia sekä edistää makrotalouden kehityksen huomioon ottamista finanssialalla.

Euroopan järjestelmäriskikomitea ja Euroopan valvontaviranomaiset vaihtavat keskenään riskeihin liittyviä tietoja, joita nämä tarvitsevat tehtäviään hoitaessaan. Jos järjestelmäriskikomitea katsoo, että Euroopan unionin finanssijärjestelmän makrotason vakauden valvontaan liittyy huomattavia riskejä, se voi antaa varoituksia ja tarpeen mukaan suosituksia korjaaviksi toimiksi. Varoitukset tai suositukset voivat olla yleis- tai erityisluonteisia. Ne voidaan osoittaa koko Euroopan unionille, yhdelle tai useammalle jäsenvaltiolle, yhdelle tai useammalle Euroopan valvontaviranomaiselle taikka yhdelle tai useammalle kansalliselle valvontaviranomaiselle.

Euroopan järjestelmäriskikomitean toimielimiä ovat hallintoneuvosto, ohjauskomitea, sihteeristö, neuvoa-antava tieteellinen komitea ja neuvoa-antava tekninen komitea.

Katso myös:

 eba.europa.eu

 esma.europa.eu

 eiopa.europa.eu